

Heinigová, Linda

Žánr chick lit v současné ukrajinské literatuře pro ženy

Slavica litteraria. 2021, vol. 24, iss. 1, pp. 75-87

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2021-1-6>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/144036>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Žánr chick lit v současné ukrajinské literatuře pro ženy

Linda Heinigová (Brno)

Abstrakt

Příspěvek *Žánr chick lit v současné ukrajinské literatuře pro ženy* se zabývá genezí tohoto poněkud nového žánru populární ženské literatury a reflektuje situaci jeho zrodu (od titulu antologie americké ženské povídky – *Chick Lit Postfeminist Fiction*, kde byl termín poprvé písemně zaznamenán, k žánrovému prototextu – *Deníku Bridget Jonesové*, 1996), a zaměřující se na výskyt žánrových atributů v současné ukrajinské próze. Klíčová část stati vychází z analýzy vybrané populární ženské fikce ukrajinských autorek nového milénia, a to především z románů (novel) Svitlany Pyrkalo (*Zelená Marharyta a Nemysli na červené*) a Natalky Sňadanko (*Sbírka vášní aneb Dobrodružství mladé Ukrajinky*), z hlediska rysů typických pro žánr chick lit a vztahu těchto literárních děl k feminismu a postfeminismu.

Klíčová slova

chick lit; ukrajinská populární literatura; literatura pro ženy; Natalka Sňadanko; Svitlana Pyrkalo; feminismus; postfeminismus

Abstract

Chick Lit Genre in Contemporary Ukrainian Literature for Women

The present study concentrates its interest on the emergence of a new, modern literary genre of women's prose – the so-called chick lit, since its appearance in the middle nineties in English written popular literature (from the origination of the novel *Bridget Jones's Diary* in 1996) to the beginning of 2000s in Ukrainian literature written by women-authors, above all in novels of Natalka Sniadanko (*The Passion Collection, or The Adventures and Misadventures of a Young Ukrainian Lady*) and Svitlana Pyrkalo (*Green Margarita and Don't Think About Red*), while demonstrating occurring elements of the new genre and pointing out its evident symbiosis with postfeminist trends in contrast to feminism which is being taken as an outdated movement and ideology, no longer necessary in today's society.

Key words

chick lit; Ukrainian popular literature; women's literature; Natalka Sniadanko; Svitlana Pyrkalo; feminism; postfeminism

Tento výstup vznikl na Masarykově univerzitě v rámci projektu *Slavistická badatelská dílna* číslo MUNI/A/0900/2019 podpořeného z prostředků účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum, kterou poskytlo MŠMT v roce 2020.

Na počátku druhého tisíciletí se v ukrajinské literatuře etablovalo nové pokolení mladých prozaiček¹, jež pokračuje v literárních tendencích započatých v předešlých letech. Z tvorby mladé generace literátek však vymizela feministická angažovanost, příznačná pro literaturu let devadesátých, a ačkoli texty současných ženských autorek nejsou prvoplánově a programově feministické, jednoznačně prezentují ženskou zkušenost v současné ukrajinské společnosti. Charakteristickým společným prvkem tvorby mnohých ukrajinských autorek, které debutovaly po roce 2000, je stále silná subjektivizace a autobiografismus², avšak hojněji než v dřívějších letech dochází v próze k míšení kódů vysokého a populárního umění. S popularizačními trendy v kultuře a obecně v genderovém diskurzu úzce souvisí zrod tzv. chick lit – nového literárního žánru, modernizovaného typu populární četby pro ženy.

Poprvé byl termín chick lit použit v roce 1995 americkou spisovatelkou Cris Mazzovou a jejím kolegou, prozaikem, Jeffreyem DeShellem v názvu jimi redigované antologie tehdejší současné ženské prózy; titul zněl *Chick-Lit: Postfeminist Fiction*³. C. Mazzová se později v článku *Who's Laughing Now? A Short History of Chick Lit and the Perversion of a Genre*, ve kterém se zabývá genezí žánru chick lit, ale také pojednává o zmíněné sbírce povídek a o postfeminismu v literatuře, vyjádřila k výběru titulu následovně: „*Záměr našeho názvu byl ironický. Nechtěli jsme podněcovat představu o ženách jako o koketách a lehkovážných bytostech, chtěli jsme naopak částečně převzít odpovědnost za tento předpojatý a dlouho přetrvávající stereotyp.*“⁴ Termín chick lit byl tedy původně zamýšlen jako ironická reference na projevuující se postfeministické trendy v literatuře. Postfeministickými tendencemi obecně se má na mysli kritické přehodnocení myšlenek emancipace a feminismu, odcizení se pravidlům patriarchální společnosti, ale současně i západním feministickým ideálům. Mainstreaming feministických idejí, například nezpochybnitelnost nároku žen na práci, rovnocenné finanční ohodnocení za její vykonání nebo právo na vlastní tělo, dosáhl v devadesátých letech na Západě zcela nové úrovně přijetí a validace.⁵ Na rozdíl

1 Mezi literárně nejpłodnější a zároveň nejúspěšnější (ať už ve smyslu přijetí literární kritikou či čtenářské popularity, množství překladů jejich děl do cizích jazyků nebo získávání literárních ocenění) jmenujme alespoň Sofiji Andruchovyč, Larysu Denysenko, Irenu Karpu, Tetanu Maljarčuk, Svitlanu Pyrkalo a Nataluku Sňadanko.

2 Autobiografismem se zde rozumí stylisticky příznakový literární postup (prijom), jenž je blízký žánru autobiografie. Autobiografismus se projevuje v textech, které samy o sobě nejsou klasifikovány jako autobiografie a ve své podstatě autobiografiemi ani nebyly zamýšleny (RJABČENKO, Maryna: *Žanrova dyfuzija v súčasnij ukrajinskij prozi (na materialii tvoriv N. Sňadanko, M. Sokoljan, S. Pyrkalo)*. Literaturoznavčí studiji, 2013, s. 279–284).

3 Tematika povídek zařazených do uvedené antologie je různorodá (sebevražda, netradiční formy lásky, drogová závislost, ztráta dítěte), ovšem v žádném případě nekoresponduje s dnešním rozuměním pojmenování žánru chick lit – texty není lze považovat za populární ženské čtivo, spíše se jedná o sondu do ženské problematiky konce minulého století.

4 „*This was the ironic intention of our title: not to embrace an old frivolous or coquettish image of women but to take responsibility for our part in the damaging, lingering stereotype.*“ (MAZZA, Cris: *Who's Laughing Now? A Short History of Chick Lit and the Perversion of a Genre*. In: *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. Eds. Suzanne Ferriss – Mallory Young. New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2006, s. 18).

5 MIBLER, Heike: *The Cultural Politics of Chick Lit: Popular Fiction, Postfeminism, and Representation*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017, s. 18.

od druhé⁶ a třetí⁷ vlny feminismu je postfeminismus mnohými akademiky chápán spíše jako sociokulturní fenomén než jako politické hnutí se svými ideologiemi. Třebaže veřejností je postfeminismus leckdy vnímán jako čtvrtá, svébytná, vlna feministických hnutí, měl by být nahlížen spíše jako paralelní forma feminismu třetí vlny.⁸ Ukrajinská literární badatelka Maryna Rjabčenko vhodně podotýká, že na postfeminismus je možné nahlížet jako na současnou obnovenou kritiku feminismu: postfeministky poukazují na nechuť současné ženy podřídit vlastní život puritánské a misandristické ideologii feministek; postfeministky se domnívají, že žena má právo vybrat si, zda zasvětit svůj život budování úspěšné kariéry, nebo se rozhodne založit rodinu a stát se ženou v domácnosti.⁹ Zároveň se postfeminismus vymezuje proti prudérnímu vnímání ženské sexuality ale i proti kategorizaci žen jako obětí systému – ženskou sexualitu oslavuje a nesoudí.

V současné době jsou z perspektivy literární kritiky pro diskutovaný žánr distinktivní jeho tematika, hlavní hrdina, cílený recipient a styl narace, ergo – chick lit je ženská populární fikce, orientovaná na ženské čtenářky, protagonistkou je mladá nezadaná žena ve svých dvacátých a třicátých letech života, která se snaží skloubit kariéru s osobním životem.¹⁰ Jak se tedy z úmyslně ironického titulu antologie vyvinul žánr, který pod tímto termínem rozumíme dnes? Na vině je podle všeho americký kulturní kritik James Wolcott a jeho článek pro *The New Yorker* z května roku 1996 – *Hear Me Purr: Maureen Dowd and the rise of postfeminist chick-lit*, v němž autor píše o novém žánru populární literatury pro ženy ve stylu novinových sloupků. Na Wolcottovu interpretaci chick lit jako populární postfeministické fikce později reagoval britský knižní trh při zmínce o tehdy

- 6 Druhá vlna feminismu, která bývá nejčastěji datována od poloviny šedesátých let, v mnoha ohledech navázala na úspěchy první vlny (první vlna přinesla ženám právo volit, právo na vlastní majetek). Myšlenky druhé vlny feministického hnutí se ubírají k materiálnímu uplatnění žen a obhájení jejich pozic ve společnosti – zrovnoprávnění žen v přístupu ke vzdělání, boj za práva žen na rovné příležitosti na pracovních pozicích, rozvinutí tezí o genderové nerovnosti. Přelomovými feministickými publikacemi druhé vlny se staly *Druhé pohlaví* (1949) Simony de Beauvoirové a *Feminine Mystique* (The Feminine Mystique, 1963) Betty Friedanové.
- 7 Ačkoli prakticky není možné přesněji třetí vlnu feminismu časově ukotvit (uveďme snad jen „manifest třetí vlny“ Rebecky Walkerové – *Becoming the Third Wave*, publikovaném v roce 1992 v americkém liberálním feministickém časopise *Ms.*), její návaznost na druhou vlnu je patrná a trvá ve své podstatě do dnešního dne. Mnohdy bývá třetí vlna označována pouze jako nástavba předchozí vlny feministického hnutí. Třetí vlna se soustředí nejen na ženu a její místo ve společenském systému a pracovním prostředí, ale rovněž se zabývá i jinými formami nerovnosti a diskriminace. Jeden z klíčových cílů této vlny spočívá v demonstraci přístupnosti kontracepce a možnosti interrupce jako ženského reprodukčního práva.
- 8 S. Harzewski se domnívá, že přesvědčení feministek třetí vlny o zastaralosti druhé vlny feminismu, koreluje též s úvahami připisovanými postfeminismu (HARZEWSKI, Stephanie: *Chick Lit and Postfeminism*. Charlottesville: University of Virginia Press, 2011, s. 149–186). Dle slov Heike Mißlerové postfeminismus zase označuje hyperonymum pro množství stanovisek vně feministického hnutí, které se projevovalo na počátku devadesátých let (MIBLER, Heike: *The Cultural Politics of Chick Lit: Popular Fiction, Postfeminism, and Representation*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017, s. 25), čímž utvrzuje opakované domněnky o souběžném vzniku feminismu třetí vlny.
- 9 RYABČENKO, Maryna: *Elementy «čiklit» prozy v sučasnij ukrajinskij literaturi (na materiali tvoriv Natalky Šadanko, Svittlany Pyrkalo)*. In: Slavjanskija litaratury u kanteckse susvetnaj. Minsk, 2011, s. 290–295.
- 10 FERRISS, Suzanne – YOUNG, Mallory: *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2006, s. 3.

čerstvě publikovaném románu Helen Fieldingové – *Deník Bridget Jonesové* (1996)¹¹, ze kterého aktualizovaná žánrová charakteristika chick lit vychází.¹² V následujících letech britský a americký literární trh zaplavila vlna podobných textů.¹³ Společným jmenovatelem byla vždy ženská autorka a hlavní hrdinkou mladší žena, žijící ve velkém městě; častou tematikou se staly mezilidské vztahy (heterosexuální romantický poměr, vztah hrdinky k jejím přátelům, kteří nejednou suplují rodinu), realistické zobrazování sexuálního života ženy; závazný je lehký, hravý a humoristický tón vyprávění v první osobě, také nespokojenost s vlastním fyzickým vzhledem, zanícenost pro sebezdokonalování; téměř vždy se v syžetu prolínají milostná historie s kariéřním růstem (protagonistka nezřídka pracuje v některém z odvětví módy nebo v médiích).

Americká literární vědkyně Stephanie Harzewski, jež se věnuje anglicky psané ženské literatuře, zdůrazňuje spojitost moderního žánru s literární tradicí tzv. výchovného románu¹⁴, který na začátku devatenáctého století kultivovala například anglická literátka Jane Austenová. Podobnost spatřuje Harzewski v ústřední romantické dějové lince a kritickém, rezervovaném postoji vůči svazku mezi ženou a mužem.¹⁵ Nejsilnější vazbu ale autorka pozoruje ve vztahu chick lit s původními romancemi, červenou knihovnou¹⁶; k tomu ovšem dodává: „*Chick lit přenáší elementy romance [červené knihovny] do městského prostředí, čímž se od harlekýnek liší [...]*“.¹⁷ Dle badatelky žánr chick lit nabízí nezpochybnitelně méně romantiky než jeho předchůdce, naopak zobrazení mezilidských vztahů se jeví více realistické, s čímž souvisí i absence závazného happyendu – jen malé procento knih končí uzavřením sňatku hrdinky a jejího vyvoleného.¹⁸ Třebaže s tezí Harzewski o vztahu starších tradičních žánrů literatury pro ženy a novějšího žánru chick lit, jenž svým způsobem své předchůdce rozvíjí, jde v jejich šlépějích, ač značně modernizovaných, souhlasíme, je nutné dodat, že se více ztotožňujeme s myšlenkou Heike Mißle-

11 V akademických kruzích bývá *Deník Bridget Jonesové* (Bridget Jones's Diary, 1996) mnohdy nazýván jediným prototextem žánru chick lit (FERRISS & YOUNG 2006: 1-15). V roce 2007 byl *Deník Bridget Jonesové* zvolen čtenáři britského zpravodajského webu The Guardian jednou z deseti knih nejlépe vystihujících devadesátá léta 20. století (MIBLER, Heike: *The Cultural Politics of Chick Lit: Popular Fiction, Postfeminism, and Representation*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017, s. 9).

12 MAZZA, Cris: *Who's Laughing Now? A Short History of Chick Lit and the Perversion of a Genre*. In: *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. Eds. Suzanne Ferriss – Mallory Young. New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2006, s. 21–24.

13 Z těch už „kanonizovaných“ chick lit románů zmiňme alespoň *Sex ve městě* (Sex and the City, 1996) americké novinářky Candace Bushnellové, *Báječný svět shopaholiků* (Confessions of Shopaholic, 1999) Sophie Kinselly nebo *Đábel nosí Pradu* (The Devil Wears Prada, 2003) Lauren Weisbergerové.

14 V anglofonním prostředí bývá užíván termín „novel of manners“.

15 HARZEWSKI, Stephanie: *Chick Lit and Postfeminism*. Charlottesville: University of Virginia Press, 2011, s. 4.

16 HARZEWSKI, Stephanie: *Tradition and Displacement in the New Novel of Manners*. In: *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. Eds. Suzanne Ferriss – Mallory Young. New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2006, s. 29–46.

17 „*Chick lit transports elements of the romance into an urban setting, as opposed to Harlequins [...]*“ (Tamtéž, s. 29–46). V překladu zde užíváme slova „harlekýnky“ ve významu červené knihovny, popř. romance, neboť tyto pojmy považujeme za synonymické.

18 Tamtéž.

rové – ta tvrdí, že častý odklon chick lit od hlavní milostné dějové linky spíše ukazuje na kompoziční podobnost bildungsromanu než románu červené knihovny, neboť je to přednostně osobní vývoj hrdinky nahlížený z jejího nitra, který je v centru vnímání syže-
tu.¹⁹ Milostný příběh stojí v žánru chick lit v pozadí, tím se principiálně liší od červené knihovny, neboť tematickou dominantu populárních romancí představuje právě líčení milostného vztahu heterosexuálního páru – příběh popisuje postupné sblížování postav a většinou ústí ve šťastném manželském svazku románových hrdinů nebo přinejmenším ve vyznání věčné lásky.²⁰ Decentralizace milostného vztahu v žánru chick lit však není jediným, byť se jedná o nezpochybnitelný distinktivní rys, odklonem od klasických milostných románů – na rozdíl od nich hrdinka chick lit není ideální, její nedostatky mohou souviset jak s jejím charakterem, tak jejím zevnějškem. V neposlední řadě, aby dílo mohlo být klasifikováno jako chick lit, nesmí textu chybět humor a (sebe)ironie, čímž se o to více vzdaluje narativu tradičních romancí, u kterých zábavná funkce textu absentuje.

Typickými atributy žánru chick lit se vyznačují i některá prozaická díla ukrajinských autorek pokolení dvoutisícníků, a to především texty Svitlany Pyrkalo a Natalky Šňadanko, které literárně debutovaly²¹ na samém počátku nového tisíciletí. Zejména prvotiny zmíněných spisovatelek bývají nezdědka spojovány s poetickými postupy moderního žánru ženské literární fikce – autobiografičnost, vyprávění v první osobě (narace z perspektivy homodiegetického vypravěče), zvlášť zformulované jako zpověď (silně subjektivizovaná fabule), převládající tematika mezilidských vztahů a zobrazení nové ženské zkušenosti v současném, měnícím se světě.

Prvotina rodačky z Poltavské oblasti, Svitlany Pyrkalo, *Zelená Margarita* byla již v minulosti označována²² za první chick lit dílo v ukrajinské literatuře. Novelu publikovalo poprvé v roce 2000 kyjevské nakladatelství Smoloskyp, které se v současnosti specializuje na debuty mladých literátů. Novela se stala bestsellerem a jak píše literární kritik Alexandr Kratochvil, také prvním ukrajinským pop-románem²³, o úspěchu novely u čtenářstva svědčí i to, že se do dnešního dne dočkala dalších dvou dotisků.

Protagonistkou novely *Zelená Margarita*, a současně její homodiegetickou vypravěčkou, je čerstvá absolventka kyjevské univerzity a novinářka (ačkoli raději autorka, píšící na zakázku reklamní inzeráty, recenze kosmetiky a pohostinství) Maryna Pohribna, v době vyprávění žijící v Kyjevě. Hned v úvodu vypravěčka skromně přiznává, že její

19 MIBLER, Heike: *The Cultural Politics of Chick Lit: Popular Fiction, Postfeminism, and Representation*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017, s. 31.

20 MOCNÁ, Dagmar – PETERKA, Josef: *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha/Litomyšl: Paseka, 2004, s. 86–89.

21 Pro úplnost zde uvádíme autorky, titul a rok vydání jejich prvotin: Svitlana Pyrkalo – novela *Zelená Margarita* (Зелена Маргарита, 2000), Natalka Šňadanko – novela *Sbírka vášní aneb Dobrodružství mladé Ukrajinky* (Колекція пристрастей, або Пригоди молодої українки, 2001); elementy žánru chick lit jsou částečně přítomné rovněž v textech spisovatelky Ireny Kaгry – novela *Freud by brečel* (Фрейд би плакав, 2004) a *Supermarket samoty: Perleťový porno* (Супермаркет самотності. Перламутрове порно, 2005). Není bez zajímavosti, že všechny jmenované literátky jsou absolventkami filologických magisterských programů a později získaly pracovní zkušenost v oboru žurnalistiky, kromě toho jsou také aktivními překladatelkami.

22 Viz ŠČUR, Oksana. *Čtyvo dlja divul*. Tyždeň.ua, 22. listopadu 2011. [online]. Dostupné z: <http://tyzhden.ua/Culture/35062>.

23 KRATOCHVIL, Aleksander. *Pop-literatura: pokolinnja 90+*. Krytyka. Kyjev: 2009, č. 5–6.

knihy není velkým románem, ale pouze popisem několika obyčejných dní z jejího života.²⁴ Na stránkách novely čtenář sleduje život hrdinky v průběhu necelých tří jarních týdnů konce 20. století – kompozičně je text rozčleněn do jednotlivých dnů, ve kterých se vypravěčka vypisuje z každodenních radostí i starostí, čímž znatelně připomíná deníkovou formu literárního pramene žánru chick lit – *Deník Bridget Jonesové*. Avšak na rozdíl od prototypového románu chick lit je hrdinka *Zelené Margarity* šťastně zadaná, a třebaže její vyvolený v novele nevystupuje, Maryna jej často zmiňuje: „*Mimoходом, měla bych zavolat rodičům svého milovaného a poděkovat jim za něj. Kdybych ho neměla, žila bych sama s kočkou.*“²⁵ Nadto Maryně rozhodně nechybí zdravé sebevědomí, čímž se vzdaluje typické hrdince románů chick lit. Přestože je novela napsána v hravém a lehkém tónu, stylisticky značně připomínajícím časopisecké sloupky, humor a sebeironie jsou zde přítomny v menší míře než by čtenář, obeznámený s poetickými postupy charakteristickými pro žánr chick lit, očekával. Jestliže jsme v úvodu článku poznamenali, že žánr je typickým projevem postfeminismu, nemělo by být opomenuto, že Maryna Pohribna se projevuje právě v tomto duchu – opětovaně deklaruje, že je feministka, protože [sic!] čte filozofické eseje Oksany Zabuzko, čtenáře nabádá k přečtení Simony de Beauvoirové a sama sepsala článek o feministických mýtech (ten je integrovaný v textu), ale na druhou stranu doznává: „*Existuje i další důvod, proč ne všechny ženy až tak potřebují ta svoje práva. Práva znamenají zodpovědnost – právo na vlastní finanční zabezpečení znamená, že už nebude možné se tak jednoduše a bezstarostně pověsit na krk mužskému [...]*“²⁶

Druhým literárním počinem Svitlany Pyrkalo se stal román, částečně volně pokračování novely *Zelená Margarita*, z roku 2004 *Nemysli na červené* (Не думай про червоне: Роман не для молодшого шкільного віку). Svojí strukturou a stylem narace se román nikterak neliší od autorčina debutu (ačkoliv celkový ráz, dle našeho názoru, vyznívá více (sebe)ironicky a humorně²⁷, a tím je bližší britským a americkým chick lit textům), stejně jako v její prvotině, i zde je vyprávění vedeno od první osoby z pohledu homodiegetické vypravěčky, kterou je hlavní hrdinka Pavlina Stopudiv – pětadvacetiletá, nezadaná, ambiciózní novinářka, ta se přestěhuje z Kyjeva do Londýna, kde jí bylo nabídnuto místo zahraniční korespondentky *BBC News*. Syžetem se jako červená nit vine líčení Pavlininých nepřetržitých snah o opětovné shledání s bývalým milencem, americkým saxofonistou

24 „*Můj příběh není náročným románem, ale jenom povídáním o několika dnech, které jsem prožila, o několika obyčejných dnech.*“ („*Ця історія – не гостросюжетний роман, а просто оповідь про пару-десять днів, проведених мною, – кілька звичайних днів.*“; PYRKALO, Svitlana: *Zelena Marharyta*. 2000 [online]. Dostupné z: https://shron1.chtyvo.org.ua/Pyrkalo_Svitlana/Zelena_Marharyta.pdf?PHPSESSID=dfa001b011407cb81ca92f4df755ee75, s. 2).

25 „*До речі, треба подзвонити батькам мого коханого і подякувати їм за нього. Якби не він, я б жила удвох із котом.*“ (Тамтєз, s. 43).

26 „*Є й інша причина, чому не всім жінкам так уже потрібні ті права. Права – це відповідальність. Право самій забезпечувати себе матеріально означає, що вже не вийде так солодко й безтурботно висісти на чоловічій шиї [...]*“ (Тамтєз, s. 46).

27 „*[...] možná se jednou dožiju takového věku, kdy si budu muset jít do Soho shánět dildo, abych nezapomněla, jak vlastně mužský úd vypadá.*“ („*[...] можливо, я доживуся колись до такої старості, що доведеться їти в Сохо і купувати собі штучний член, щоб просто не забути, як він виглядає.*“; PYRKALO, Svitlana: *Ne dumaj pro červone: Roman ne dla molodšoho škilnoho viku*. 2004 [online]. Dostupné z: <http://maxima-library.org/knigi/year/b/213917>, s. 27).

Jimem, se kterým se ještě jako studentka seznámila před sedmi lety na hudebním festivalu v Lucku.²⁸ Recipient tak může nabýt dojmu, že lukrativní pracovní nabídka nebyla jediným stimulem Pavlinina přestěhování do Londýna, jelikož hrdinka se často zpovídá z neutuchajících a vášnivých citů k hudebníkovi.²⁹ Přestože se jejich setkání po mnoha nezdařilých pokusech přeci jen uskuteční, Pavlina si uvědomí, že spíše než opravdové city, ji k bývalému milenci přitahovala prostá touha emoční blízkosti a zkeslená představa o minulosti. Literární badatelka Myroslava Krupka, která ve své odborné činnosti věnuje zvláštní pozornost ukrajinské ženské literatuře, vyslovila myšlenku, že očitou idealizaci milostných vztahů v románu S. Pyrkalo bychom měli rozumět raději jako fantazii o lásce než přání její realizace. Smyslem života se nestávají samotné city, jako spíše prahnutí po možnosti jejich dosažení, ono očekávání lásky.³⁰

Ústřední tematikou románu však zůstává, jak tomu u textů zařazovaných k žánru chick lit bývá, zobrazení každodenního života mladé, nezávislé ženy; vyjma popisu všedního života v britské megalopoli (čas strávený s přáteli, seznamování se s novými lidmi, vztahy na pracovišti, vysedávání v rozličných barech, večírky, shopping) je pro novější ženskou prózu obecně³¹, nejen pro žánr chick lit, charakteristický otevřený a upřímný projev vlastní sexuality – Pavlina se nejednou doznává, nakolik se jí nedostává fyzické rozkoše, ať už na toto téma diskutuje se svými přáteli nebo se v monologu zpovídá čtenářce³²; a když už se rozhodne konat, jedná se z její strany čistě o uspokojení fyzické potřeby – tímto způsobem dochází v textu k boření zastaralých genderových stereotypů o ženách

- 28 Tento moment můžeme považovat za přímou aluzi na román Oksany Zabužko *Polní výzkum ukrajinského sexu* (Польові дослідження з українського сексу, 1996) – k seznámení Zabužčina alter ega a jejího románového milence dochází také na hudebním festivalu v Lucku, a to přibližně ve stejné době.
- 29 „Viděla jsem muže s černýma očima, jejichž pohled se mi sní dodnes. [...] Trvalo mi sedm let, než jsem přijela do města, kde kdysi žil, jenom abych zjistila, že už tady není. [...] ale klidně strávím další roky čekáním a projedu nespočet zemí, jen abych ho viděla.“
(„Я побачила чоловіка з чорними очима, погляд яких мені сниться досі. [...] У мене забрало сім років, щоб приїхати до міста, де він колись жив – тільки щоб збагнути, що його тут більше немає. [...] але готова витратити ще скільки завгодно років і змінити скільки завгодно країн, аби його побачити.“; PYRKALO, Svitlana: *Ne dumaj pro červone: Roman ne dlja molodšoho škilnoho viku*. 2004 [online]. Dostupné z: <http://maxima-library.org/knigi/year/b/213917>, s. 49).
- 30 KRUPKA, Myroslava: *Chudožni versiji ljubovnyh dram u sučasnomu prozovomu dyskursi (Romany O. Zabužko, I. Karpy, S. Pyrkalo)*. Kyjev: Slovo i čas, Literaturna krytyka, 2007, č. 7, s. 73–79.
- 31 Jak upozorňuje Sofija Filonenko, ženská próza se do osmdesátých let vyznačovala téměř absolutní absencí sexuální problematiky; vztahy mezi muži a ženami byly zredukovány na romantickou, asexuální úroveň a ženská sexualita byla zcela zamlčována. Tehdejší ženská próza byla literaturou bez feminizmu, literaturou patriarchálních žen, jejichž ženskost se formovala v sovětské éře a pouze v sobě odrážela všechny mýty pro sovětskou ženu – muž byl pro hrdinku středobodem vesmíru a ona poznávala samu sebe jen ve světle jeho citové náklonnosti, tedy čistě jako objekt (FILONENKO 2006: 11-28). Změny v genderovém diskurzu se začaly radikálně projevovat až v průběhu devadesátých let, kdy se v ukrajinské literatuře projevila spousta nových, výrazných autorek, mnohé z nich literárně aktivních do dnešního dne.
- 32 „Chyběl mi chlap. Chtěla jsem si s někým zasouložit [...]. Během cesty do práce jsem stihla ocenit desítky hezkých mužů, se kterými bych se klidně vyspala.“ [...] „Kdo by si kdy pomyslel, že Pavlína Stopudiv nenajde v několikamilionové metropoli někoho, s kým by se mohla vyspat.“ („Мені бракувало чоловіки. Мені хотілося зайнятися з кимось сексом [...]. Поки я йшла на роботу, я встигала побачити десятки гарних чоловіків, із якими можна було б переспати.“ [...] „Хто б міг подумати, що Павліна Стопудів у багатомільйонному місті не знатиме, з ким переспати.“; PYRKALO, Svitlana: *Ne dumaj pro červone: Roman ne dlja molodšoho škilnoho viku*. 2004 [online]. Dostupné z: <http://maxima-library.org/knigi/year/b/213917>, s. 79).

jako pouhých objektech sexuální aktivity – sex se stal prostředkem, kterým žena zkoumá vlastní identitu. Na druhou stranu je nutné dodat, že sexuální scény v žánru chick lit jsou zřídka vykresleny barvitě a do detailů a nečastěji bývají popisovány krátce a věčně.³³

Pro román je příznačná jeho autobiografičnost, a jak zcela správně konstatuje Maryna Rjabčenko, jako nejexplicitnější signál autobiografičnosti (popř. autobiografismu, viz výše) se jeví přímé nazvání svého jména nebo zřejmá aluze na něj³⁴; ačkoli jméno hlavní hrdinky tomu autorčinu neodpovídá, narážku na něj odhalil ve své recenzi na román *Nemysli na červené* Oleksandr Irvanec v obrácených iniciálech³⁵; dle našeho mínění se však jako nejvýraznější projev autobiografismu v románu ukazuje být přesné datum narození a místo, které se u obou, autorky i její protagonistky, shoduje³⁶, mimo to obě absolvovaly filologický obor na Kyjevské národní univerzitě Tarase Ševčenka a Pyrkalo se ve skutečnosti opravdu odstěhovala na počátku druhého tisíciletí za prací do Londýna, kde na postu novinářky *BBC News* strávila bezmála deset let.³⁷

Významným odchylením od žánru chick lit jsou v románu přítomné reflexe skutečných událostí – smrt dvou přátel³⁸ a s tím spojené sledování politického vývoje na Blízkém východu v průběhu nultých let jednadvacátého století.

Román západoukrajinské spisovatelky Natalky Sňadanko *Sbírka vášní aneb Dobrodružství mladé Ukrajinky* (Коллекція пристрастей або Пригоди молоді українки) byl poprvé publikován v roce 2001 ve Lvovském nakladatelství Piramida a nejenže se o několik let později dočkal na Ukrajině svého druhého vydání (charkovské nakladatelství Folio, 2008), ale nadto byl přeložen do několika jazyků (kromě již nazvaného českého překladu byl text vydán v polském, německém a ruském jazyce, část románu byla rovněž přeložena do angličtiny a vydána ve sbírce ukrajinské ženské prózy *Herstories: Anthology of New Ukrainian Women Prose Writers*³⁹), což dokazuje přinejmenším jeho popularitu.

Narativ románu prezentuje ironické, značně humorné, dynamické a čtivé vyprávění haličské dívky o sbírce mužů v jejím životě. Román, zkomponovaný ve formě osobitého deníku, se skládá ze sedmi kapitol, ve kterých je analyzováno formování osobnosti hlavní

33 „Odbyli jsme si to, kvůli čemu jsme sem přišli. Říct, že by z toho vznikl slušný pornofilm, nemůžu, ale nemohla jsem být vybitá.“ („Ми зайнялися тим, заради чого сюди прийшли. Сказати, що з цього вийшов би гарний порнофільм, я не можу, але перебрати мені не доводилося.“; Tamtéž, s. 85).

34 RYABČENKO, Maryna: *Žanrova dyfuzija v sučasnij ukrajinskij prozi (na materialii tvoriv N. Sňadanko, M. Sokoljan, S. Pyrkalo)*. Literaturoznavčí studiji, 2013, s. 279–284.

35 IRVANEC, Oleksandr: *Naščo šukaty červone u novomu romani Svitalany Pyrkalo*. Ukrajina moloda, 9. září 2004. [online]. Dostupné z: <https://umoloda.kyiv.ua/number/260/164/9283/>.

36 Pavlina čte údaje ze svého cestovního dokladu: „[...] ženského pohlaví, narozena 18. července 1976 na Ukrajině, ve městě Poltava.“ („[...] жіночої статі, народженої 18 липня 1976 року в Україні, місто Полтава [...]“; PYRKALO, Svitalana: *Ne dumaj pro červone: Roman ne dlja molodšoho školnoho viku*. 2004 [online]. Dostupné z: <http://maxima-library.org/knigi/year/b/213917, s. 4>).

37 Viz oficiální webová stránky autorky: <http://pyrkalo.com>.

38 V postavě Pavlinina dlouhodobého, dobrého přítele, zahraničního reportéra, Terryho, recipient poznává reálnou osobu novináře Tarase Pročjuka, který tragicky zahynul během vojenských operací v Bagdádu, druhou skutečnou postavou (v románu nazýván pouze Saško) byl ukrajinský publicista Oleksandr Kryvenko.

39 Viz NAYDAN, Michael (ed.). *Herstories: An Anthology of New Ukrainian Women Prose Writers*. London: Glagoslav, 2014.

hrdinky – od dětských let do rané dospělosti, čímž se kardinálně odlišuje od prozaických děl Svitlany Pyrkalo, ale i povšečně od typické žánrové tvorby chick lit; zde bychom připomněli hypotézu H. Mißlerové, která na jisté shody v narativních postupech u žánru chick lit a bildungsrománu poukazuje⁴⁰, jak jsme ostatně deklarovali výše. Román v sobě skrývá výrazné autobiografické rysy – už jen protagonistčino jméno, Olesja Svačinková, napovídá, že se jedná o spisovatelčino alter ego, jiným čitelným rysem autobiografičnosti je Olesjino studium ukrajinské filologie na lvovské univerzitě nebo pracovní-studijní pobyty v západoněmeckém Freiburgu a Baden-Badenu v průběhu devadesátých let, čímž se od autorky prakticky ničím neliší.

Olesja Svačinková je mladá, emancipovaná, inteligentní a sebevědomá žena; svým na odiv vystavovaným intelektem a sebejistotou, s jakou vystupuje v komunikaci s kýmkoliv a za jakékoliv situace, je typické hrdince chick lit notně vzdálená, třebaže se čas od času Olesja umí zasmát i sama sobě, což ji činí nejen lidštější, ale hlavně bližší hrdinkám chick lit: „*V prvních dnech se moje střední úroveň [německého jazyka] projevovala převážně tak, že jsem vzala do ruky jablko a pečlivě opakovala po Frau de Laforte „der Apfel“, pak jsem vyměnila jablko za hrušku a opět pečlivě odříkávala „die Birne“ a poté, aby mě nepovažovali za úplnou idiotku, popadla jsem banán a radostně jsem oznamovala „eine Banane.“*⁴¹

Jak jsme již uváděli, žánr chick lit bývá často zmiňován v tandemu s postfeministickými tendencemi. Angela McRobbieová, britská socioložka a kulturní teoretička, ve své monografii *The Aftermath of Feminism: Gender, Culture and Social Change* (2009) definuje postfeministické postoje jako svým způsobem antifeministické, avšak paradoxně založené na předpokladu, že feminismus byl vzat v úvahu jako projev zdravého rozumu.⁴² Olesja Svačinková, stejně jako Maryna Pohribna nebo Pavlina Stopudiv, může být pro svá stanoviska rovněž považována za postfeministku: „*Po přečtení všech výše uvedených příhod může někdo nabýt dojmu, že hrdinka se až příliš neodpovědně staví k otázkám spojeným s emancipací. Někdo může dokonce autorku podezřívat, že je proti emancipaci. [...] Proto musím vysvětlit, že spojením „vášeň a žena“ rozhodně nechci prodlužovat dlouhou řadu pohlavní diskriminace, kterou ženy zažívaly během historie celého lidstva, stejně jako nemám v úmyslu představovat ženu jako objekt sexuálního zájmu. Jako by vašeň měla potkávat jen ženy. I když je jasné, že v boji za práva žen je nejdůležitější se brzy zastavit.“*⁴³ Na jiném místě románu hrdinka polemizuje se svým německým přítelem, uvědomělým feministou, o nutnosti feminismu – z početných Olesjiných názorů vyplývá, že ačkoli se zásadními myšlenkami feminismu souhlasí, konstatuje, že žena by měla mít vždy právo na výběr: „*[...] Ale mám pocit, že feminismus je stejně nadhodnocovaný jako patriarchát, jenom na druhou stranu. Samotná nutnost přesvědčovat, že žena je stejně plnohodnotná osoba jako muž, je ponižující. [...] Každý jsme jiný, a proč si*

40 MIBLER, Heike: *The Cultural Politics of Chick Lit: Popular Fiction, Postfeminism, and Representation*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017, s. 31.

41 SŇADANKO, Natalka: *Sbírka vášní aneb Dobrodružství mladé Ukrajinky*. Přel. Rita Kindlerová. Zlín: Kniha Zlín, 2011, s. 123; veškeré citace z románu *Sbírka vášní* pocházejí z tohoto českého překladu.

42 McROBBIE, Angela: *The Aftermath of Feminism: Gender, Culture and Social Change*. London: Sage, 2009, s. 40, 130.

43 SŇADANKO, Natalka: *Sbírka vášní aneb Dobrodružství mladé Ukrajinky*. Zlín: Kniha Zlín, 2011, s. 223–224.

*nepřipustit, že některým ženám se líbí záviset na muži, že je pro ně rodina důležitější než seberealizace, práce a všechno ostatní? [...] Ale proč, když jim to tak vyhovuje, a jejich mužům také? [...].*⁴⁴

Žánr chick lit jako projev postfeministických trendů v kultuře a ve společnosti obecně se stal od počátku nového tisíciletí často diskutovaným fenoménem. O genezi (a nevyhnutelném úpadku) žánru, jeho distinktivních rysech, jak i o různých subžánrech chick lit či jeho životnosti v odlišných národních literaturách napříč celým světem bylo napsáno nespočet prací. Chick lit je na jedné straně často velebno pro svůj „jiný“, více odpovídající realitě, ženský pohled na svět, se kterým se mnohé moderní ženy cítí s to identifikovat, na straně druhé bývá nezřídka haněn kvůli stereotypním naračným postupům a šablonovitým postavám (zejména těch mužských) jako masová literatura tristní kvality, jako plážové čtivo, jindy bývá pasován do role novodobého následníka harlekýnek. Jak se říká „na každém šprochu pravdy trochu“, proto si zde (prozatím) nedovolíme s představenými tezemi polemizovat a raději se uchýlíme k vyvození závěrů o vybraných dílech Svitlany Pyrkalo a Natalky Šnadanko.

Nová doba si žádá nové přístupy, ať už mluvíme o změnách ve společnosti nebo v kultuře. Literární pokolení ukrajinských dvoutisícníků (nebo abychom byli zcela politicky korektní, použijme výrazu generace dvoutisícnic) sice navazuje na tendence započaté v ženské próze v devadesátých letech, jak jsme uváděli výše, ale přesto jsou v tvorbě mileniálek očividné snahy o jisté změny, posuny dál. V novém tisíciletí už málokoho šokují dříve tabuizovaná, ryze ženská, témata jako porod, potrat, orgasmus, frigidita nebo menstruace a zřídka koho dnes pobouří vulgarismy z pera autorky-ženy, jak tomu bylo ještě v polovině devadesátých let [sic!]⁴⁵, nikdo se už asi ani nepozastaví nad necenzurovanou sexualitou, nad barvitě, skoro až naturalisticky, zobrazenými sexuálními scénami v literatuře. Některé z prozaiček vycítily nastalé změny v genderovém diskurzu a rozhodly se je vtělit do svých textů, a tak došlo v ukrajinské literatuře ke zrodu chick lit, ačkoli zde musíme být velmi opatrní se svými tvrzeními, jelikož hovořit o fenoménu chick lit v ukrajinské literatuře jako o zcela zformovaném, svébytném žánru, by bylo přinejmenším nepřesné – vhodnější bude konstatovat, že hrstka prozaických děl ukrajinských autorek se vyznačuje některými z elementů této, původem britské (a vezmeme-li v potaz druhý nejčastěji zmiňovaný literární pramen žánru chick lit – *Sex ve městě* (1996), bude asi patřičněji mluvit o počátcích fenoménu v anglofonní literatuře), transformace milostného románu. Poprvé o žánru chick lit v ukrajinské literatuře promluvila literární vědkyně Sofija Filonenko, netrvalo dlouho a žánr si zasloužil značnou pozornost dalších odbornic (asi nikoho nepřekvapí, že chick lit se zabývají převážně ženy) – Maryna Rjab-

44 Ibidem, s. 206–207.

45 Skandál tehdy vyvolal prozaický debut Oksany Zabužko – *Polní výzkum ukrajinského sexu* (1996). Literární kritici (nutno podotknout, především muži) vyjádřili svoji nelibost (nejen) vůči jazykovým prostředkům, které autorka ve svém románu použila: „Klíčový argument kritiky zněl: Jak si mohla žena dovolit takovou otevřenost, vulgarismy a zobrazení erotických scén? (To, co už si dávno mohl dovolit jakýkoliv muž.)“ („Головний аргумент критики: як могла жінка дозволити собі таку відвертість, лайливі вислови та зображення еротичних сцен? (Те, що давно дозволяється будь-якому чоловікові.)“); PAVLYČKO, Solomija: *Vyklyk stereotypam: Novi žinoči holosy v sučasnij ukrajinskij literaturi*. In: *Feminizm*. Ed. Vira Ahejeva. Kyjiv: Vydavnyctvo Osnovy, 2002, s. 181–187).

čenka, Olena Romanenko, Myroslava Krupka, fenomén ve svém *Slovníku genderových pojmů*⁴⁶ popsala i Zoja Ševčenko.

Obě spisovatelky (bezmála vrstevnice⁴⁷), jejichž díla jsme si ke své komparativní analýze, vybrali, debutovaly na samém počátku nultých let, u obou autorek se jednalo o literární prvotinu (vyjma románu *Nemysli na červené*) a všechny tři texty alespoň částečně odpovídají charakteristice žánru chick lit – *Zelená Margarita*, *Sbírka vášní aneb Dobrodružství mladé Ukrajinky* a *Nemysli na červené* jsou v prvé řadě humornými, poněkud ironickými (někdy až sarkastickými) ženskými prózami populární literatury, které se vyznačují silně subjektivizovanými fabulemi, do určité míry připomínající deníkové záznamy. Protagonistky románů, alter ega spisovatelek, neboť pro tvorbu Pyrkalo i Sňadanko je charakteristická její citelná autobiografičnost, Maryna Pohribna, Pavlina Stopudiv a Olesja Svačinková jsou bezmála vzorové hrdinky chick lit – jsou to mladé, emancipované ženy, žijící ve velkých městech. Nebojí se vyjádřit svůj vlastní názor a feminismus většinou považují za staromódní hnutí, které nemůže oslovit potřeby moderní ženy. Všechny, Maryna, Pavlina i Olesja, si bezostyšně užívají své sexuality a otevřeně o ní mluví, aniž by se obávaly dvojího sexuálního standardu, což je dle McRobbieové⁴⁸ důležitý aspekt postfeministických tendencí, navíc jsou více než schopné vydělat si na vlastní živobytí a svoji finanční nezávislost oslavují. Hrdinky Svitlany Pyrkalo, stejně jako některé jejich předchůdkyně⁴⁹, reprezentují konzumní způsob života, rády se potěší drahým kouskem oděvu či kosmetiky a často utrácení vysoké sumy v barech, klubech nebo restauracích.

V centru úvahy těchto próz nestojí, na rozdíl od románů červené knihovny, milostná linka, která by vyústila v obligatorním happyendu (svatba, vyznání neskonale lásky a věrnosti až za hrob), chick lit zpravidla nabízí realističtější zobrazení romantických vztahů či života nezadané ženy, nejinak tomu není ani v novele *Zelená Margarita* a románech *Nemysli na červené* a ve *Sbírcce vášní* – próza Svitlany Pyrkalo končí více méně otevřeně – recipient může předpokládat, že Maryna je stále spokojeně zadaná a čeká ji pouze nelehké rozhodnutí ohledně budoucího vzdělávání v zahraničí, Pavlina zůstává na konci románu *Nemysli na červené* sama, ale vyslovuje naději, že všechno se obrátí k lepšímu a Sňadančinu Olesja se sice na stránkách románu stihne vdát, ale o změně svého rodinného stavu se zmíní jen mimo řeč a čtenářce nesvěří žádné podrobnosti.

V jazykové rovině je žánr chick lit (včetně námi vybraných děl) inovativní, nezřídka se uchyluje k použití hovorových výrazů, obhroublostí; jak v prózách Svitlany Pyrkalo, tak v Sňadančině románu se setkáváme s prvky suržyku (u druhé autorky jsou časté rovněž halicismsy) a s vulgarismy, Pyrkalo navíc nejednou užívá anglicismů.

46 Viz ŠEVČENKO, Zoja. *Slovník genderových terminiv*. Čerkasy, 2016. [online]. Dostupné z: <http://a-z-gender.net/ua/wp-content/uploads/2018/05/Slovník-genderových-terminiv.pdf>.

47 Svitlana Pyrkalo (*1976), Natalka Sňadanko (*1973).

48 McROBBIE, Angela: *The Aftermath of Feminism: Gender, Culture and Social Change*. London: Sage, 2009, s. 10–11.

49 Jedním z nejznámějších chick lit románů (na pokračování) je *Báječný svět shopaholiků* (Confessions of Shopaholic, 1999) Sophie Kinselly; protagonistka série je vzorovým ztělesněním konzumního způsobu života.

Faktem zůstává, že chick lit je žánrem populární literatury, a proto se jeho tematika může mnohým kritikům i náročnějším čtenářům zdát povrchní, postavy schematické a výpovědní hodnota nulová, ale když se ponoříme hlouběji do textů, docházíme k názoru, že chick lit sice nepochybně patří do kategorie masové literatury, ale vůbec tuto skutečnost nechápeme pejorativně – svoji zábavnou funkci, ale někdy i společenskou a poznávací, plní bez větších problémů, k tomu přidejme příznačný pro tvorbu chick lit eskapismus, možnost identifikace čtenářky s hrdinkou nebo, jak uvádí Mißlerová⁵⁰, potěšení může spočívat ve čtenářčině obeznámenosti s představovaným fikčním světem, jelikož ten je velmi podobný tomu, ve kterém žije ona sama, a můžeme pochopit, proč se žánr těší tak četné oblibě u čtenářstva již více než dvě dekády.

Literatura

- FERRISS, Suzanne – YOUNG, Mallory: *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2006.
- FILONENKO, Sofija: *Koncepcija osobystosti žinky v ukrajinskij žinočij prozi 90-ch rokov XX stolittja*. Kyjiv, Nižyn: TOV Vydavnyctvo «Aspekt Polihraf», 2006.
- FILONENKO, Sofija: *Masova literatura v Ukrajinі: Dyskurs/gender/žanr*. Doněck: Landon XXI, 2011.
- HARZEWSKI, Stephanie: *Tradition and Displacement in the New Novel of Manners*. In: *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. Eds. Suzanne Ferriss – Mallory Young. New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2006, s. 29–46.
- HARZEWSKI, Stephanie: *Chick Lit and Postfeminism*. Charlottesville: University of Virginia Press, 2011.
- IRVANEC, Oleksandr: *Naščo šukaty červone u novomu romani Svitlany Pyrkalo*. Ukrajina moloda, 9. září 2004. [online]. Dostupné z: <https://umoloda.kyiv.ua/number/260/164/9283/>.
- KRATOCHVIL, Aleksander: *Pop-literatura: pokolinnja 90+*. Krytyka. Kyjev: 2009, č. 5–6.
- KRUPKA, Myroslava: *Chudožni versiji ljubovnych dram u sučasnomu prozovomu dyskursi (Romany O. Zabužko, I. Karpy, S. Pyrkalo)*. Kyjev: Slovo i čas, Literaturna krytyka, 2007, č. 7, s. 73–79.
- MAZZA, Cris: *Who's Laughing Now? A Short History of Chick Lit and the Perversion of a Genre*. In: *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. Eds. Suzanne Ferriss – Mallory Young. New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2006, s. 17–28.
- McROBBIE, Angela: *The Aftermath of Feminism: Gender, Culture and Social Change*. London: Sage, 2009.
- MIßLER, Heike: *The Cultural Politics of Chick Lit: Popular Fiction, Postfeminism, and Representation*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017.
- MOCNÁ, Dagmar – PETERKA, Josef: *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha/Litomyšl: Paseka, 2004.
- PAVLYČKO, Solomija: *Vyklyk stereotypam: Novi žinoči holosy v sučasnij ukrajinskij literaturi*. In: *Feminizm*. Ed. Vira Ahejeva. Kyjiv: Vydavnyctvo Osnovy, 2002, s. 181–187.
- PYRKALO, Svitlana: *Zelena Marharyta*. 2000 [online]. Dostupné z: https://shron1.chtyvo.org.ua/Pyrkalo_Svitlana/Zelena_Marharyta.pdf?PHPSESSID=dfa001b011407cb81ca92f4df755ee75.

50 MIßLER, Heike: *The Cultural Politics of Chick Lit: Popular Fiction, Postfeminism, and Representation*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017, s. 20.

- PYRKALO, Svitlana: *Ne dumaj pro červone: Roman ne dlja molodšoho škilnoho viku*. 2004 [online].
Dostupné z: <http://maxima-library.org/knigi/year/b/213917>. (paginace 1–158).
- RJABČENKO, Maryna: *Elementy «čiklit» prozy v sučasnij ukrajinskij literaturi (na materialy tvoriv Natalky Sňadanko, Svitlany Pyrkalo)*. In: Slavjanskija litaratury u kanteckse susvetnaj. Minsk, 2011, s. 290–295.
- RJABČENKO, Maryna: *Žanrova dyfuzija v sučasnij ukrajinskij prozi (na materialy tvoriv N. Sňadanko, M. Sokoljan, S. Pyrkalo)*. Literaturoznavči studiji, 2013, s. 279–284.
- SŇADANKO, Nataalka: *Kolekcija prystrastej, abo Pryhody molodoji ukrajinky*. Charkiv: Folio, 2008.
- SŇADANKO, Nataalka: *Sbírka vášní aneb Dobrodružství mladé Ukrajinky*. Přel. Rita Kindlerová. Zlín: Kniha Zlín, 2011.

Mgr. Linda Heinigová

Ústav slavistiky

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Arna Nováka 1, 602 00 Brno, Česká republika

lindaheinigova@gmail.com

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.

